

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

**Αρχαία Ελληνική Γραμματεία
Β΄ Γυμνασίου**

**Θεματική ενότητα:
Ομήρου, «Ιλιάδα», Α 494-612**

**Τίτλος:
«Ανθρώπινοι Θεοί»**

Συγγραφή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

Εφαρμογή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

Θεσσαλονίκη 2013

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ανθρώπινοι Θεοί

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα - Κυριακή Μπιτζελέρη

Δημιουργία σεναρίου

Παναγιώτα - Κυριακή Μπιτζελέρη

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 12-12-2014 έως 23-12-2014

Σχολική μονάδα

Γυμνάσιο Κολεγίου Ψυχικού

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ομήρου «Ιλιάδα» Α 494-612: «Σκηνές από τον Όλυμπο»

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

7 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Π. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο/ ιστοσελίδα τάξης

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου είναι απαραίτητο διδασκων και μαθητές να είναι εξοικειωμένοι με την εργασία σε ομάδες, να χειρίζονται το λογισμικό παρουσίασης και συγγραφής κειμένου, ενδεχομένως και σχεδιασμού, αλλά και την πλοήγηση και έρευνα σε διαδικτυακές πηγές. Ο διδάσκων πρέπει να έχει δημιουργήσει μια ιστοσελίδα για το μάθημα, προκειμένου να ανεβάσει εκεί τα Φύλλα Εργασίας, αλλά και να συγκεντρώσει τις παρουσιάσεις και γενικότερα το παραγόμενο υλικό των μαθητών. Σε περίπτωση που ο ίδιος κρίνει ότι οι μαθητές έχουν την απαραίτητη εξοικείωση ή/ και σε συνεργασία με τον καθηγητή της πληροφορικής θα μπορούσαν οι ίδιοι οι μαθητές να δημιουργήσουν ένα ιστολόγιο για το μάθημα και κατόπιν να αναρτηθεί εκεί το υλικό. Στην παρούσα εφαρμογή δεν υπάρχει τέτοια δυνατότητα. Αναφορικά με την ύλη, χρειάζεται να έχει διδαχθεί η ραψωδία [Α 54-306](#) (Φιλονικία Αγαμέμνονα - Αχιλλέα) για να μπορεί να γίνει σύγκριση μεταξύ ανθρώπων και θεών. Καλό θα είναι, επίσης, ο διδάσκων να διαβάσει ο ίδιος στην ολομέλεια τη ραψωδία Α 494-612 και κατόπιν οι μαθητές να εργαστούν σύμφωνα με τις οδηγίες των Φύλλων Εργασίας. Η παρούσα εφαρμογή έχει ρόλο επαναληπτικό και ως εκ τούτου δε χρειάζεται η ανάγνωση της ενότητας από τον διδάσκοντα. Πριν από τις παρουσιάσεις των εργασιών στην ολομέλεια, θα μπορούσαν και πάλι να διαβαστούν τα δύο αποσπάσματα, για να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές θυμούνται τα αντίστοιχα χωρία, αλλά και για να «φανεί» εναργέστερα η σύγκριση. Επίσης, το τελικό παραγόμενο στη Β΄ Φάση είναι ένα άρθρο. Ως εκ τούτου, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι μαθητές γνωρίζουν πώς να γράφουν ένα άρθρο. Στη σχολική μονάδα πρέπει να υπάρχει εργαστήριο πληροφορικής με υπολογιστές συνδεδεμένους στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα – Κυριακή Μπιτζελέρη: «Ανθρώπινοι Θεοί», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση), Ομηρικά Έπη, «Ιλιάδα», Β΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο παρόν σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές να δουλέψουν ομαδοσυνεργατικά και να αναγνώσουν το δοθέν χωρίο με σκοπό αρχικά να ανιχνεύσουν τις συμπεριφορές, τις συνήθειες, τις ιδιότητες, τις στάσεις, τα ελαττώματα και τον τρόπο ζωής των θεών και στη συνέχεια να τα συγκρίνουν με τα αντίστοιχα των ανθρώπων, όπως αυτοί δρουν στη ραψωδία Α 54-306. Η αντιπαραβολή γίνεται στοχευμένα, ώστε να συγκρίνονται ζευγάρια ηρώων - θεών που έχουν παρόμοια σχέση μεταξύ τους. Στόχος της σύγκρισης αυτής είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές μόνοι τους τα στοιχεία ανθρωπομορφισμού που κυριαρχούν στο ιλιαδικό κείμενο. Παράλληλα, επεξεργαζόμενοι το ομηρικό κείμενο εντοπίζουν πλήθος ιδεολογικών και μορφολογικών στοιχείων (αφηγηματικές τεχνικές, επίθετα, ύφος, ηθικές αρχές, μέσα πειθούς κ.ά.). Στη Β΄ Φάση του σεναρίου, οι μαθητές καλούνται να αξιοποιήσουν τα πορίσματα της έρευνάς τους και να τα επεκτείνουν βρίσκοντας απεικονίσεις ανθρωπομορφισμού του θείου σε άλλες μορφές τέχνης, σε άλλα σημεία των ομηρικών επών, αλλά και στις σύγχρονες θρησκείες. Οι μαθητές παρουσιάζουν το υλικό τους με παρουσιάσεις, πίνακες, αλλά και ολοκληρωμένο γραπτό κείμενο με τη μορφή «άρθρου». Βασικός στόχος του σεναρίου είναι οι μαθητές να αναπτύξουν ποικίλες δεξιότητες: να ερευνήσουν, να αξιολογήσουν, να κρίνουν, να συναποφασίσουν, να προβληματιστούν, να παρουσιάσουν, να συνδυάσουν, να αντιπαραβάλουν.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα φαίνεται ιδιαίτερα «με την αντιπαράθεση, ο ανθρώπινος χαρακτήρας στους αθανάτους». Και επιπλέον, «όχι μόνο οι θεοί ομοιάζουν με τους ανθρώπους, αλλά υποφέρουν γι' αυτούς». (Romilly, J. de, «Οι θεοί και το υπερφυσικό στο ομηρικό έπος», στο *Έπος και Δράμα*, μετάφραση-επιμέλεια Α. Στέφος, σελ. 64-66). Μπορεί, συνεπώς, να αποτελέσει θαυμάσια αφετηρία για να κινητοποιηθεί η κριτική σκέψη των μαθητών και να προκληθεί γόνιμος προβληματισμός και διάλογος για θέματα που αφορούν το θείο. Με τις καθοδηγούμενες ερωτήσεις και το παράλληλο κείμενο οι μαθητές «ερευνούν» και «ανακαλύπτουν» μόνοι τους τη γνώση, ενώ ο ρόλος του δασκάλου είναι κυρίως συντονιστικός (*διερευνητική μάθηση* Bruner, Vygotsky). Στόχος του σεναρίου είναι οι ταυτότητες μαθητών και διδάσκοντος να εκφραστούν, να εξελιχθούν και να αλλάξουν, εφόσον οι ρόλοι πομπού και δέκτη εναλλάσσονται.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να προβληματιστούν σχετικά με την ανθρώπινη παρουσίαση του θείου από την εποχή του Ομήρου έως και σήμερα.
- Να μελετήσουν παραδείγματα διαπροσωπικών σχέσεων, όπως η διαμάχη ενός ζευγαριού και ο ρόλος του μεσολαβητή.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να κατανοήσουν την έννοια του όρου ανθρωπομορφισμός.
- Να εντοπίσουν μέσα πειθούς και αφηγηματικές τεχνικές και τον ρόλο που αυτά διαδραματίζουν στο κείμενο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να κατανοήσουν τον ρόλο της χρήσης του επιθέτου στο συγκεκριμένο απόσπασμα.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να εντοπίσουν στοιχεία, να τα συσχετίσουν και να τα αντιπαραβάλουν με αντίστοιχα δεδομένα άλλων κειμένων.
- Να αντλήσουν πληροφορίες από ποικίλες ψηφιακές πηγές και να τις αξιοποιήσουν κατάλληλα δημιουργώντας το δικό τους ψηφιακό υλικό.
- Να συζητήσουν για τη θρησκεία σήμερα με αφορμή το ομηρικό κείμενο.
- Να παρουσιάσουν το υλικό τους με τρόπο σαφή και ενδιαφέροντα.
- Να «εντοπίσουν» την πληροφορία που άντλησαν από το γραπτό κείμενο στην τέχνη και να γνωρίσουν τις ποικίλες εκφάνσεις της.
- Να γράψουν ένα άρθρο για να παρουσιάσουν τα πορίσματά τους.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να συνεργαστούν μεταξύ τους.
- Να γίνουν πομποί πληροφοριών στις ομάδες της Β΄ Φάσης.
- Να πάρουν πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της ομάδας τους.
- Να φέρουν εις πέρας με υπευθυνότητα το έργο που ο καθένας έχει αναλάβει στο πλαίσιο της ομάδας του.
- Να εξοικειωθούν με το ψηφιακό περιβάλλον ενός ιστολογίου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία του παρόντος σεναρίου αποτέλεσε η δυσκολία των μαθητών να κατανοήσουν τον όρο «ανθρωπομορφισμός του θείου» και να εντοπίζουν τις ποικίλες εκφάνσεών του στο ιλιαδικό κείμενο. Οι σκηνές από τον Όλυμπο με τη φιλονικία Δία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Ήρας και τη μεσολάβηση του Ηφαιστου μοιάζουν με την αντίστοιχη διαμάχη Αγαμέμνονα - Αχιλλέα και τη μεσολάβηση του Νέστορα, γεγονός που διευκολύνει πολύ την παραβολή των δύο σκηνών και τον εντοπισμό των κοινών συμπεριφορών ανθρώπων και θεών. Επιπλέον, το τελικό παραγόμενο του άρθρου δίνει μια ακόμη αφορμή για παραγωγή γραπτού λόγου, εκτός του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το απόσπασμα της ραψωδίας [Α 494-612](#) της «Ιλιάδας» του Ομήρου, στο οποίο βασίζεται το παρόν σενάριο, συμπεριλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών ([ΔΕΠΠΣ -ΑΠΣ](#)). Επιπλέον, το παρόν σενάριο συνδέεται με τους διδακτικούς στόχους της αντίστοιχης ενότητας, όπως διατυπώνονται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#) (σ. 56-57) και οι οποίοι είναι οι μαθητές:

- Να γνωρίσουν την οργάνωση της κοινωνίας των θεών (ιεραρχία, παντοδυναμία του Δία κτλ.) και να τη συσχετίσουν με την οργάνωση της ανθρώπινης κοινωνίας της εποχής.
- Να απολαύσουν καθημερινές οικογενειακές στιγμές από τον κόσμο των θεών και να γνωρίσουν τις μεταξύ τους σχέσεις (έριδες, συγκρούσεις, αλλά και τρυφερές σκηνές, συμπόνια Ήφαιστου για τη μητέρα του, προσπάθεια προστασίας της).
- Να διαπιστώσουν και να εκτιμήσουν την ποιητική τεχνική του Ομήρου (ρεαλιστική παρουσίαση της κοινωνίας - οικογένειας των θεών, χωρίς εξιδανικεύσεις, εναλλαγή σοβαρού με το κωμικό στοιχείο κτλ.).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν σενάριο οι μαθητές χρησιμοποιούν ΤΠΕ (λογισμικά, διαδίκτυο, ιστότοπους) για να αναζητήσουν πληροφορίες σε ψηφιακά περιβάλλοντα, να τις συσχετίσουν μεταξύ τους και να συνθέσουν δικά τους μονοτροπικά και πολυτροπικά

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

κείμενα, τεκμηριώνοντας τις απόψεις τους ως κριτικά υποκείμενα και συνδέοντας ποικίλες μορφές τέχνης μεταξύ τους.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας (Α, Β, Γ Γυμνασίου)

Τα ομηρικά έπη

Ομηρικά έπη: «Ιλιάδα», Β΄ Γυμνασίου:

A 494-612: Σκηνές από τον Όλυμπο

A 54-306: Συνέλευση Αχαιών. Η σύγκρουση του Αχιλλέα και του Αγαμέμνονα

Βιβλίο Εκπαιδευτικού

Ομηρικά έπη: «Οδύσσεια», Α΄ Γυμνασίου

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Η ηθική των θεών: από την Ιλιάδα στην Οδύσσεια. Στο Μαρωνίτης Δ. Ν. & Λ.

Πόλκας «Αρχαϊκή Επική Ποίηση: Από την Ιλιάδα στην Οδύσσεια». *Αρχαιογνωσία και Αρχαιολογία στη Μέση Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΕ / ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: Ομηρικά Έπη Α΄ και Β΄ Γυμνασίου: *Η θέση των θεών στον Όμηρο - Ανθρωπομορφισμός- Ο ρόλος των θεών* [εφαρμογή υποστηρικτικού υλικού]

Ιστοσελίδες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βικιπαίδεια [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια]

[Δώδεκα θεοί του Ολύμπου](#)

Ζιάκας, Δ. [«Ιερωσύνη και λατρεία στο Ισλάμ και τις Ανατολικές θρησκείες»](#) [πηγή:

Ecclesia .gr - Επίσημος ιστότοπος της Εκκλησίας της Ελλάδος]

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]

[Λεξικό της κοινής νεοελληνικής](#)

[Το δωδεκάθεο](#) [Ελληνική Ιστορία στο διαδίκτυο – Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α΄ Φάση

4 διδακτικές περίοδοι

Σύμφωνα με τη συντάκτρια του σεναρίου, αρχικά οι μαθητές χωρίζονται σε έξι ομάδες των τεσσάρων ατόμων και ο διδάσκων διαβάζει στην ολομέλεια το απόσπασμα του ιλιαδικού κειμένου [Α 494-612](#) και εξομαλύνει νοηματικά το κείμενο. Στη συγκεκριμένη εφαρμογή οι ομάδες είναι περισσότερες και αποτελούνται από δύο έως τρία άτομα, για λόγους καλύτερης διαχείρισης. Επίσης, καθώς το απόσπασμα έχει διδαχθεί, ο χαρακτήρας του σεναρίου είναι επαναληπτικός και οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με το κείμενο. Επομένως, προχωράμε στο επόμενο στάδιο, δηλαδή τους δίνεται η οδηγία να αναζητήσουν το αντίστοιχο Φύλλο Εργασίας στον ιστότοπο του μαθήματος. Οι ομάδες ανά δύο ή τρεις εργάζονται στο ίδιο Φύλλο Εργασίας. Ακολουθώντας τις οδηγίες, αρχικά κάνουν κάποιες παρατηρήσεις στους στίχους που μόλις διάβασαν, τους συγκρίνουν με τους αντίστοιχους στο απόσπασμα [Α 54-306](#) και ομαδοποιούν τα πορίσματά τους σε μία παρουσίαση που αναρτούν στον ιστότοπο του μαθήματος και στο τέλος της Α΄ Φάσης την παρουσιάζουν στην ολομέλεια. Η προσέγγιση εστιάζει στον ανθρωπομορφισμό των θεών. Πιο συγκεκριμένα, οι [δύο πρώτες](#) ομάδες διαβάζουν ξανά τη φιλονικία του Δία και της Ήρας και κρατούν σημειώσεις σχετικά με τη σχέση των δύο θεών, τους λόγους για τους οποίους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

λογομαχούν, το πλαίσιο στο οποίο διεξάγεται η διαμάχη (πού βρίσκονται, ποιοι τους παρακολουθούν, ποια η στάση αυτών) και τα επίθετα που χαρακτηρίζουν τα πρόσωπα και τον ρόλο τους (ποιες ιδιότητες προσδίδουν στα πρόσωπα). Κατόπιν, με βάση τους ίδιους θεματικούς άξονες διαβάζουν τη φιλονικία Αχιλλέα και Αγαμέμνονα στους στίχους 54-306 της ίδιας ραψωδίας και επισημαίνουν τις ομοιότητες που εντόπισαν ως προς τις ιδιότητες, τις συμπεριφορές, τις συνήθειες, τις αντιδράσεις, τα ελαττώματα και τον τρόπο ζωής των θεών και των ανθρώπων. Τελειώνοντας, φτιάχνουν μια παρουσίαση με τα πορίσματα της έρευνας τους και τα προσωπικά τους συμπεράσματα τεκμηριωμένα και την αναρτούν στον ιστότοπο του μαθήματος. Κατά την εφαρμογή του σεναρίου δε ζητείται να φτιάξουν οι μαθητές πίνακα για την ομαδοποίηση των ομοιοτήτων στα δύο αποσπάσματα, γιατί η σύγκριση μπορεί να αναδειχθεί απευθείας στην παρουσίαση των συμπερασμάτων. Με αυτόν τον τρόπο, εξοικονομείται χρόνος, χωρίς να αλλάζει σημαντικά η διαδικασία. Ομοίως, οι ομάδες [3 και 4](#) αντιπαραβάλλουν την παρέμβαση του Ηφαίστου με αυτή του Νέστορα, εστιάζοντας στη σχέση που έχουν οι μεσολαβητές με τα πρόσωπα που φιλονικούν, τα επιχειρήματά τους, τις αφηγηματικές τεχνικές που χρησιμοποιούν και τον επιδιωκόμενο στόχο τους, τα επίθετα που χαρακτηρίζουν τα πρόσωπα, το ύφος της όλης παρέμβασης και τα κωμικά στοιχεία –εάν υπάρχουν– αξιολογώντας παράλληλα και τον ρόλο τους. Ακολουθεί και πάλι παρουσίαση των πορισμάτων. Ανάλογες είναι και οι εργασίες των ομάδων [5 και 6](#). Συγκρίνουν τις συνομιλίες Θέτιδας - Δία και Κάλχα - Αχιλλέα εστιάζοντας στη σχέση των προσώπων μεταξύ τους, τον λόγο για τον οποίο συνομιλούν, το αίτημα που διατυπώνεται, τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο αιτών τη χάρη, την αντίδραση του δέκτη του αιτήματος και τα επίθετα που προσδιορίζουν τα πρόσωπα καθώς και τον ρόλο τους. Στη συνέχεια, δημιουργούν μια παρουσίαση με το σύνολο των πληροφοριών που έχουν συλλέξει έως τώρα. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλες οι ομάδες λαμβάνουν την οδηγία να εστιάσουν στις ομοιότητες που εμφανίζουν οι θεοί και οι άνθρωποι στα αντίστοιχα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ζεύγη που εξετάζουν. Η Α΄ Φάση ολοκληρώνεται με παρουσίαση των εργασιών των μαθητών στην ολομέλεια και πρόκληση συζήτησης με ερωτήσεις του διδάσκοντος αλλά και των μαθητών (διευκρινίσεις, απορίες, συμπεράσματα κ.λπ.).

Η αξιολόγηση στην φάση αυτή, σύμφωνα και με τις οδηγίες της συντάκτριας του σεναρίου, είναι διαμορφωτική. Η διδάσκουσα επιβλέπει τον τρόπο λειτουργίας και συνεργασίας των ομάδων καθόλη τη διάρκεια των εργασιών. Αξιολογείται, ωστόσο, και το τελικό προϊόν, δηλαδή οι σημειώσεις και η παρουσίαση, κυρίως όσον αφορά την πληρότητα και ορθότητα του περιεχομένου. Εφόσον μάλιστα ανά δύο ή τρεις οι ομάδες επεξεργάζονται τα ίδια θέματα, προκαλείται συζήτηση σχετικά με τις διαφορές που υπάρχουν στα πορίσματα των δύο ομάδων, αλλά κυρίως σχετικά με την επιτυχία της παρουσίασης.

Β΄ Φάση

3 διδακτικές περίοδοι

Στη φάση αυτή δημιουργούνται ομάδες των τριών μελών, έτσι ώστε ο κάθε μαθητής να έχει δουλέψει σε διαφορετικό Φύλλο Εργασίας στην προηγούμενη φάση. Δίνεται, λοιπόν, και πάλι η οδηγία στους μαθητές να ανοίξουν το [κοινό Φύλλο Εργασίας](#) στον ιστότοπο του μαθήματος και να ακολουθήσουν τις οδηγίες που θα βρουν σε αυτό. Γράφουν ένα άρθρο με θέμα «Οι ανθρωπίνοι θεοί». Για τη συγγραφή του αξιοποιούν συνολικά τα πορίσματα της Α΄ Φάσης καθώς και πληροφορίες από την εκ νέου έρευνα που κάνουν σε επιλεγμένες διαδικτυακές πηγές. Τα ζητήματα που αναπτύσσουν έχουν δοθεί με τη μορφή λίστας, για να κατευθύνουν τους μαθητές στην έρευνά τους. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο τους συμπεριλαμβάνουν τον ορισμό του «ανθρωπομορφισμού», τα πορίσματα της έως τώρα έρευνάς τους από την Α΄ Φάση του σεναρίου, διάφορες απεικονίσεις θεών από έργα τέχνης (γλυπτική, αγγειογραφία, ζωγραφική) που αναδεικνύουν τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά τους, μερικά ενδεικτικά παραδείγματα ανθρωπομορφισμού του θείου από άλλα σημεία των ομηρικών επών, αλλά και από θρησκείες της σύγχρονης εποχής. Εφόσον,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ολοκληρώσουν την έρευνά τους και γράψουν το άρθρο τους, οι ομάδες το αναρτούν στον ιστότοπο του μαθήματος. Τελειώνοντας, στην ολομέλεια οι μαθητές αναγιγνώνσκουν τα άρθρα τους και συζητούν γύρω από ενδιαφέροντα σημεία και σχόλια που μπορεί να προκύψουν. Για λόγους έλλειψης χρόνου – καθώς έκλεινε το σχολείο για τις διακοπές των Χριστουγέννων – η ανάγνωση των άρθρων και η συζήτησή τους ήταν πολύ σύντομη. Κάποιοι μαθητές μάλιστα δεν ολοκλήρωσαν το άρθρο τους και ζήτησαν να τους δοθεί παράταση μέσα στις διακοπές.

Η αξιολόγηση αυτής της φάσης στηρίζεται στο άρθρο που γράφουν οι ομάδες. Δίνεται έμφαση τόσο στην πληρότητα του περιεχομένου - αξιοποίηση πληροφοριών από την Α΄ φάση και τους ψηφιακούς πόρους- όσο και στην μορφή του.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας Α΄ φάσης (4 διδακτικές περιόδους)

Ομάδα 1 και 2

1. Να διαβάσετε τη [φιλονικία του Δία και της Ήρας](#) και **να κρατήσετε σημειώσεις** με αναφορές στο κείμενο για τα εξής θέματα:
 - Πώς διαγράφεται η **σχέση** των δύο θεών μεταξύ τους;
 - Ποιοι είναι οι **λόγοι** της φιλονικίας τους;
 - Σε ποιο **πλαίσιο** διεξάγεται η φιλονικία (πού βρίσκονται, ποιοι τους παρακολουθούν, ποια η στάση αυτών);
 - Ποια είναι η θέση της «δικαιοσύνης» στις κρίσεις τους; Ποια **ηθική** υπηρετούν;
 - Με ποια **επίθετα** χαρακτηρίζονται τα πρόσωπα και τι είδους ιδιότητες προσδίδουν στα πρόσωπα που προσδιορίζουν;
2. Να διαβάσετε τώρα τη [φιλονικία του Αχιλλέα και του Αγαμέμνονα](#), που είχε προηγηθεί στην Α 54-306, και να επαναλάβετε την παραπάνω διαδικασία.
Τι παρατηρείτε ως προς τις ιδιότητες, τις αντιδράσεις, τις συμπεριφορές, τις συνήθειες, τα ελαττώματα και τον τρόπο ζωής θεών και ανθρώπων;
3. Συναξιολογώντας τα παραπάνω στοιχεία, να φτιάξετε μία **παρουσίαση** με τα πορίσματα της έρευνάς σας, την οποία θα αναρτήσετε στην ιστοσελίδα του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας. Φροντίστε η παρουσίασή σας να δομείται στη λογική της αντιπαραβολής/σύγκρισης των στοιχείων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ομάδα 3 και 4

1. Να διαβάσετε την [παρέμβαση του Ήφαιστου](#) στη φιλονικία του Δία και της Ήρας και να **κρατήσετε σημειώσεις** με αναφορές σε χωρία του κειμένου και για τα εξής θέματα:

- Ποια η **σχέση** του με τα πρόσωπα που φιλονικούν;
- Ποια είναι **επιχειρήματα** χρησιμοποιεί για να τους πείσει να συμφιλιωθούν;
- Ποιες **αφηγηματικές τεχνικές** μεταχειρίζεται και ποιος ο ρόλος τους;
- Ποιο είναι το **ύφος** της παρέμβασής του;
- Υπάρχουν **κωμικά στοιχεία** στο λόγο του; Γιατί;
- Με ποια **επίθετα** χαρακτηρίζονται τα πρόσωπα και τι είδους ιδιότητες προσδίδουν στα πρόσωπα που προσδιορίζουν;

2. Να διαβάσετε την [παρέμβαση του Νέστορα](#) στη φιλονικία του Αχιλλέα και του Αγαμέμνονα, που είχε προηγηθεί στην Α 54-306, και να επαναλάβετε την παραπάνω διαδικασία.

Τι παρατηρείτε ως προς τις ιδιότητες, τις αντιδράσεις, τις συμπεριφορές, τις συνήθειες, τα ελαττώματα και τον τρόπο ζωής θεών και ανθρώπων;

3. Συναξιολογώντας τα παραπάνω στοιχεία, να φτιάξετε μία **παρουσίαση** με τα πορίσματα της έρευνάς σας, την οποία θα αναρτήσετε στην ιστοσελίδα του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας. Φροντίστε η παρουσίασή σας να δομείται στη λογική της αντιπαραβολής/σύγκρισης των στοιχείων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ομάδα 5 και 6

1. Να διαβάσετε τη συνομιλία της Θέτιδας και του Δία και να **κρατήσετε σημειώσεις** με αναφορές στο κείμενο για τα εξής θέματα:
 - Πώς διαγράφεται η **σχέση** των δύο θεών μεταξύ τους;
 - Για ποιον **λόγο** συνομιλούν; Ποιο είναι το **αίτημα**;
 - Ποια είναι τα **μέσα πειθούς** που χρησιμοποιεί αυτός που ζητάει τη χάρη; (τι λέει και πώς το λέει;)
 - Ποια είναι η **αντίδραση** αυτού που δέχεται το αίτημα;
 - Με ποια **επίθετα** χαρακτηρίζονται τα πρόσωπα και τι είδους ιδιότητες προσδίδουν στα πρόσωπα που προσδιορίζουν;
2. Να διαβάσετε τώρα τη συνομιλία του μάντη Κάλχα και του Αχιλλέα, που είχε προηγηθεί στην Α 54-306, και να επαναλάβετε την παραπάνω διαδικασία.
Τι παρατηρείτε ως προς τις ιδιότητες, τις αντιδράσεις, τις συμπεριφορές, τις συνήθειες, τα ελαττώματα και τον τρόπο ζωής θεών και ανθρώπων;
3. Συναξιολογώντας τα παραπάνω στοιχεία, να φτιάξετε μία **παρουσίαση** με τα πορίσματα της έρευνάς σας, την οποία θα αναρτήσετε στην ιστοσελίδα του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας. Φροντίστε η παρουσίασή σας να δομείται στη λογική της αντιπαραβολής/σύγκρισης των στοιχείων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κοινό Φύλλο Εργασίας Β' Φάσης (3 διδακτικές περιόδους)

1. Συναξιολογώντας τα στοιχεία που αποκομίσατε από τις δραστηριότητες όλων των ομάδων στην προηγούμενη φάση, να γράψετε ένα **άρθρο** με θέμα «Οι ανθρωπίνι θεοί», το οποίο θα περιέχει:
 - ο Τον ορισμό του «ανθρωπομορφισμού».
 - ο Πορίσματα της έως τώρα έρευνάς σας (Δραστηριότητες Α' Φάσης)
 - ο Απεικονίσεις των θεών που θα αναδεικνύουν τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά τους (γλυπτική, αγγειογραφία, ζωγραφική κ.ά.).
 - ο Παραδείγματα ανθρωπομορφισμού των θεών από άλλα σημεία της «[Ιλιάδας](#)» ή της «[Οδύσσειας](#)».
 - ο Παραδείγματα ανθρωπομορφισμού του θεού στη σύγχρονη εποχή και σε άλλες θρησκείες.
2. Στην έρευνά σας μπορείτε να αξιοποιήσετε τις παρακάτω ιστοσελίδες:
 - ο [ανθρωπομορφισμός](#)
 - ο [Ανθρωπομορφισμός - Ο ρόλος των θεών](#)
 - ο [Δώδεκα θεοί του Ολύμπου](#)
 - ο [Η ηθική των θεών: από την Ιλιάδα στην Οδύσσεια.](#)
 - ο [Ηλεκτρονικά Λεξικά](#)
 - ο [«Ιερωσύνη και λατρεία στο Ισλάμ και τις Ανατολικές θρησκείες»](#)
 - ο [Τα ομηρικά έπη: I. Θρησκεία – ηθική II. Οι θεοί στο έπος III. Η θεϊκή οικογένεια](#)
 - ο [Το δωδεκάθεο](#)
3. Να ανεβάσετε το άρθρο σας στην ιστοσελίδα του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το παρόν σενάριο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και στο πλαίσιο του προγράμματος Αγωγής Υγείας με εστίαση στις διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων, την έκφραση και διαχείριση των συναισθημάτων, αλλά και την ιεραρχία και τον ρόλο των προσώπων κύρους σε μια ομάδα. Θα μπορούσε ακόμη να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο του μαθήματος των Θρησκευτικών ή/ και των Καλλιτεχνικών με έμφαση στην απεικόνιση του θείου.

Κατά την παρούσα εφαρμογή δεν έγινε κάποια από τις προτεινόμενες επεκτάσεις.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο εφαρμόστηκε με επιτυχία και σε μεγάλο βαθμό σύμφωνα με τις οδηγίες της συντάκτριας. Οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη δουλειά σε ομάδες και τη χρήση της τεχνολογίας και είχαν μάλιστα δουλέψει λίγο καιρό πριν αντίστοιχες δραστηριότητες για το ζήτημα του ανθρωπομορφισμού στο ιλιαδικό έπος. Ως εκ τούτου, δε χάθηκε χρόνος στις οδηγίες και οι απορίες σε τεχνικά θέματα ήταν λιγοστές. Οι μαθητές δούλεψαν αρμονικά και αποτελεσματικά. Πήραν πρωτοβουλίες, έκαναν συγκρίσεις, έβγαλαν συμπεράσματα, ερεύνησαν πηγές στο διαδίκτυο και δημιούργησαν παρουσιάσεις και σχετικά άρθρα. Δυσκολία στην εφαρμογή αποτέλεσε το θέμα του χρόνου, καθώς το σενάριο εφαρμόστηκε πριν τις διακοπές των Χριστουγέννων και έπρεπε να ολοκληρωθεί άμεσα. Επίσης, οι παρουσιάσεις των μαθητών κατά την Α Φάση χρειάστηκαν περισσότερο χρόνο, καθώς προέκυπταν ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις. Συνεπώς, η Β΄ Φάση περιορίστηκε χρονικά. Γενικά ορισμένοι μαθητές δεν ολοκλήρωσαν τις εργασίες τους. Ζήτησαν, ωστόσο, να συνεχίσουν στις διακοπές, παρόλο που κάτι τέτοιο δε ζητήθηκε από τη διδάσκουσα. Μία ακόμα διαφοροποίηση αφορά τις ομάδες, καθώς επιλέχθηκε σκόπιμα να είναι από την αρχή περισσότερες σε αριθμό και με λιγότερα μέλη η καθεμία. Έχει

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

παρατηρηθεί στην πράξη ότι οι ολιγομελείς ομάδες λειτουργούν αποτελεσματικότερα, ιδίως όταν πρέπει να χειριστούν ηλεκτρονικό υπολογιστή και να μοιράσουν ρόλους. Αυτό δεν άλλαξε τη ροή του σεναρίου, εφόσον τα Φύλλα Εργασίας απλώς δόθηκαν σε περισσότερες. Οι συζητήσεις που προέκυψαν αναφορικά με το ζήτημα του θείου ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες, αφού έγινε αναφορά και στο σήμερα. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι μαθητές ήταν ιδιαίτερα συμμετοχικοί και κινητοποιημένοι. Η συγκεκριμένη εφαρμογή ακολούθησε την εφαρμογή του σεναρίου Παναγιώτα – Κυριακή Μπιτζελέρη: «Θέτιδα, η μητέρα θεά», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση), Ομηρικά Έπη, «Ιλιάδα», Β΄ Γυμνασίου, 2013, το οποίο πραγματεύεται παρόμοιο ζήτημα. Αυτή η σύμπτωση, ενώ αρχικά προβληματίσε τη διδάσκουσα για το εάν θα διατηρούνταν το ενδιαφέρον των μαθητών, εν τέλει, συνέβαλε σημαντικά στην εξαγωγή πληρέστερων συμπερασμάτων. Έμοιαζε το ένα σενάριο να προετοιμάζει το έδαφος για το άλλο έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να δουλέψουν πιο εστιασμένα και πιο ουσιαστικά στο ζήτημα του ανθρωπομορφισμού των θεών.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bernstein, B. 1996. *Pedagogy, symbolic control and identity. Theory, research, critique*. London: Taylor and Francis.

Boardman, J. 1979. *Αρχαία ελληνική τέχνη*. Μτφρ. Α. Παππάς. Αθήνα: Υποδομή

Bruner, J. 1977. *The process of Education*. USA: Harvard University press

Gardner, H. 1993. *Multiple Intelligences: The theory in practice*. New York: Basic Books.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<http://www.greek->

[language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html)

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Στέφος, Α. (επιμ.). 1999. *Έπος και Δράμα*. Αθήνα: έκδ. Σχολής Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου.

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Wace, A. & Fr.Stubbings (eds). 1984. *Όμηρος: A Companion to Homer [I]*, (επιμ. Γ. Γιατρομανωλάκης). Αθήνα: εκδ. Καρδαμίτσα.

[20.4.2014]